

και το άφελές και στο χαρτί και στο στόμα. Η δημοτική ποίηση κ' ή καθαρά φυσική έχει άφελεια και χάρες, που την κάνουν ξία να συγκριθι κατά την τέχνη με την πιο τέλεια όμορφη της άληθινης ποίησης.»

«...Πόσον άπλά και άσύνεδα φτάνει ο André Theuriot σ' αυτή την τελειότητα, ενώ μεταχειρίζεται λέξεις παρμένες άπ' το καθημερινό λεξιλόγιο πούναι γνωστό, εύκολο, οικείο, με όψη φτωχή και κοινή για όλα, που φκίνεται ξεθωριασμένο άπ' την πολλή χρήση!

Μά προσέχτε καλά, δεν είναι και το ύφος του τέτοιο. Καμμιά του λέξη δεν είναι ό,τι φαίνεται πως είναι, ένα άθλιο χαλκίνο νόμισμα με σβυσμένα γράμματα, γιατί κάθε μία έκοράζει τέλεια έκείνο που πρέπει να πη ή συγγραφέας και είναι βαλμένη άκριβως στη θέση της: όνομάζει ένα πράμα ή το προσδιορίζει, δηλαδή: σέ κάνει να το βλέπεις, ή το κάνει να ζή κ' έτσι ή παλιά πεντάρα ξαναβρίσκε, τη λάμψη της και τη σφραγίδα της σά να ήταν καινούρια, ή καλύτερα γίνεται χρυσό λουτζι: τόσο άχτινοβολά και λαμπροκοπά και τόσο πλουταίνει από αίσθήματα και βραίνει άπ' σκέψες!

Και πως να μην έχουν αυτό τον πλοστο κι αυτό το βάρος, πως να μη μοιάζουν με φανταστικά και σπάνια διαμάντια, που μέσα τους σιγά σιγά σωρεύτηκε όλη ή δύναμη και όλη ή όμορφη της έκφρασης, αυτές οι έξάλτιες λέξεις οι θαυμάσιες, οι ποιητικές, οι μαγικές, οι δημοτικές αυτές λέξεις, οι λέξεις ηρωικών των δημοτικών τραγουδιών, που τα χείλια τους άναψαν άπ' τα πυρωμένα κάρβουνα του λυρισμού!

ΛΕΞΕΣ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

Σκιφτήτε τόντι, κ' έρω, όλες τις γενιές που επανάλαβαν αυτές τις λέξεις: τις μαζώξετε μόνο άπ' τα στόματα πνππων, μπτέρων, έρωμένων και τις είδαν να ξαναλουλουδίζουν στα τριανταφυλλένια χείλια των παιδιών: συλλογιστήτε τις χαρές, τις λύπες, τους κόπους, τις έλπίδες, τις προσευχές, τα πάθια, που γέλασαν, έκαψαν, άναστέναξαν, φώναξαν, έζησαν μ' αυτές τις λέξεις και τις είχαν έδωχός, συμβάλους και είλους: συλλογιστήτε πώ αυτές οι λέξεις είναι ή φωνή του χωριανού που σκάφτει το πατρικό του χόμα, του ναύτη που αλκώνει την κινητή έρμη της θαλάσσης, του στρατιώτη που πάει να σκοτωθι για την πατρίδα του, του εργάτη που δαμάζει όλα τα τέρατα της ύλης, του ζητιάνου που παρακαλά, του τυχοδιώχτη που όνειρεύεται και του κρασποτή που ρουφά το καλό γαλλικό κρασί, των κορτσιών που χορεύουν στα πανηγύρια ή φέλουνε στις λιτανείες, των γραιδιών που φλυαρούνε πάνω άπ' τη σκάφη, πλένοντας ή στού πηγαδιού τα χείλια άκοιμνημένες, των άξυπόλυτων παιδιών, που μέσ' τους δρόμους παίζουνε λογής λογής παιχνίδια, κ' επί τέλους των νενέδων των τζιτζικιώνε μας, των γρύλλων αυτών κοντά στη φωτιά, ή στον ήλιο, που ίστορούνε τα παλιά τα παρμύθια, που μουρμουρίζουν το τραγούδι τους, κι άδιάκοπα άραδιαζουν σάν κομπολόγια, παροιμίες, παρόνοματα, στροφές, όρους για επαγγέλματα, έκφράσεις, συνταγές, σύμβολα, γνωμικά, κοινές ιδέες, συνθήματα, στροφές, μεταφορές, σύντομα ή άνακατεμένα, όλη την πολύχρωμη και άφθονη και με άπειρα σχήματα μυθολογία του λόγου, όπου ή έξωτερική φύση και ή έσωτερική ζωή ξετυλίγονται για το λαό, χαραγμένες με συνήχηματα ρυθμισμένα με στίχους κ' έναρκαμένε με στίς εικόνες! "Αχ! γι' αυτές τις λέξεις πούναι τόσο παλιές κι όστόσο πάντα τόσο νέες, γι' αυτές μιλούσαν ο Montaigne σάν έλεγε:

«Ας μπορούσα να μεταχειρίζομαι μονάχ' αυτές που μιλούνε στην 'Αγορά».

Και πόσο σόφος και εύγνώμονας ήταν ο Malherbe, σάν ξεμυστηρέυτηκε πως όλα του τα γαλλικά τέμαθε στην πλατεία Maubert.

Κι άφου ή ξακουσμένη 'Εταιρία σας έχει χρέος και τιμή ν' άγρυπνά στον πολύτιμο κι άνεχτί-ητο θησαυρό της γλώσσας μας, δι' όα σας κακοφανή, κύριοι, αν τολμώ να το δικηρύξω έμπρός σας: Τη κληρονομιά αυτής έμετε είμαρτε μόνον οι φωτισμένοι φύλακες, οι ύπομονετικοί ταξινόμοι και ή πιο μεγάλη μας φιλοδοξία πρέπει νάβαι, μού φαίνεται, να κάνουμε στη δημοτική μας γλώσσα ένα λεξικό σωστό και τέλειο, ή μπορούμε.

Μά οι πλούσιοι πρόγονοι από τους όποιους κληρονησαμε αυτούς τους θησαυρούς, οι άληθινοί και σκεδόν οι μόνον που δημιούργουν αυτά τα κειμήλια και οι μόνον που τα μεταφέρουν με άσφαλεια από γενιά σέ γενιά, είναι στις έπαρχίες αυτοί που καλλιεργούν τη γη κι αυτοί που παλεύουν με τα κύματα, στο Παρίσι αυτοί που ο Montaigne και ο Malherbe μάς έδειξαν με θάρρος ή κληρονομιά αυτή είναι μια σειρά, όπως στο τυρό, αυτών που έρχονται όλοένα νέοι και μεταδίδουν ή ξία στον έλλοντα τους άναμμένους δαυτούς του είναι ή σειρά των χωριανών, των νεοτών, των στρατιωτών, των εργάτων, των ζητιάνων, των τυχοδιωχτών, των γραιδιών, των παιδιών του δρόμου, των νενέδων, των μικρών εργάτων, του όχλου επί τέλους, είναι το άκούραστο και άνεξανηλο και άνώδυ πλῆθος των μερμηγκιών αυτών που κάθε στιγμή δώ και καί σκοτώνονται και των μελισσών που δε φκίνουν, μα που χωρίς αυτό ή μερμηγκοκολιά ή ήταν χωρίς δουλειά και χωρίς αυτές ή κοφάλη θα ήταν χωρίς μέλι. Αυτή είναι ή μεγάλη κι άγαπημένη φρενιά των προγόνων μας, που σιγά σιγά μαζώσαν με τις μαλλίνες τους κάλτσες, τις χαντρές και χοριανές, όλες αυτές τις προστυχές χαλκίνες πιντάρες, που γενήκαν έξες να με αμφορύνουν σέ λαμπρά χρυσά λουτζια. Αυτοί τις έκαναν πλούσιες από αίσθήματα και βαριές από σκέψες και με τις λέξεις αυτές, όλες οι περασμένες γενιές ξαναγεννούνται άδιάκοπα μέσα μας, άφου με τις συλλαβές αυτών των λέξεων πούναι γεμάτες μουσική, άνσταίνουνται, είτε το συναιστανόμαστε αυτό είτε όχι, το δημοτικό τραγούδι, οι παραδόσεις, τα παρμύθια, οι πρόληφες, τα γνωμικά, οι παροιμίες, οι έκφρασεις, που έγιναν όλες άπ' αυτές τις λέξεις κι άφου μ' αυτές έπαλλαν, έζησαν όλες οι ψυχές από τις όποιες βγήκεν ή ψυχή κ' ή καρδιά της: φυλής μας.

Γι' αυτό, άληθινά, δεν έφυγα μακριά άπ' το θέμα μου, όπως θα σας φάνηκε ίτως πως: τόσανα άσυλλόγιστα, όσαν, κατά το φαινόμενο, άφησα τον έπαινο του André Theuriot για ν' άπερωθώ στην άπεθώση της δημοτικής γλώσσας. Μ' λώντας γι' αυτή: μιλούμε για κείνον. "Η καλύτερα, ή: είμαστε είλικρινείς, μιλούσα για μάς τους ποιητές. Οι άληθινοί βέβαια και σκεδόν οι μόνον δημιουργοί της γλώσσας είναι ή λαός, γιατί αυτός έχει το δώρο νάβαι παντα παιδί, γιατί οι λέξεις άγέλουνε σ' αυτόν πάντα με καινούργια όρυσά όπως γράφει ο Montaigne, γιατί αυτοί έχουν μέσα τους την άφελή ιδιότητα να πιστεύουνε στην άρετή αυτών των λέξεων, να έναρκαώνουνε μέσα σ' αυτές άληθινά τα πράματα, να μένουνε οι άκούραστοι μυθολόγοι, που προσωποποιούνε τις αντίληψές τους, τα αίσθηματά τους, τις ιδέες τους, όλους τους παλμούς του είναι τους και όλα έκείνες των όντων που τους περικυκλώνουν με εικόνες όχι τεχνητές και πρό παντων όχι άφαιρημένες μα συγκεκριμένες και όλος διόλου ζωντανές. Όστόσο και οι ποιητές έχουνε κι αυτοί

το δώρο νάβαι πάντα παιδικά και οι πολλούς άπ' αυτούς άτυχνάει ή σπάνια κλή τύχη, έκεί που μεταχειρίζονται τις πιο άπλές λέξεις και τις πιο έκφραστικές, ν' άνακαλύπτουν καινούργιες εικόνες, πρωτότυπες έκφρασεις, μα τόσο σύμφωνες με το πνεμα της γλώσσας τους, που να φαίνονται πως ύπαρχαν παντα. "Η δόξα αυτή είναι ή πιο λαμπρή, που μπορεί να όνειρευτή ήνας ποιητής.

Η ΕΥΧΗ ΤΟΥ ΠΟΙΗΤΗ

"Αν ο André Theuriot το κατάφερε αυτό, έστω και λίγο (τουτό μόνον οι κχοπινές γενιές θα το πούνε), αυτό θ' άξίζει πιο πολύ για κείνον άπ' όλους τους έπαίνους, άκόμα κι από τους 'Ακαδημαϊκούς, και θα παραδεχότανε βέβαια, να κήνη ψιούς παρδες τους είκοσι τόμους άπ' τα μυθιστορήματα που έγραψε και να τ' άφήσει να ξεχαστούν όλος διόλου, με τον όρο να έξασφαλίση την ιδιαιτερην αυτήν άθανασία την πιο έπιθυμητή άπ' όλες, κατ' τη γνώμη μου, αυτή που συνίσταται στο ν' άφήση ένας συγγραφέας ένα κομμάτι άπ' το έγω του, όσο μικρό κι αν είναι, στη δημοτική γλώσσα της χώρας του. "Ιτως, κύριοι, κατω άπ' τον έακουσμένο αυτό θόλο, όπου περήφανα έλαμψαν τόσα φρενιμένα όνόματα, που είναι οι φάροι της ιστορίας μας, ίσως αυτή ή ταπεινή φιλοδοξία θα σας φκίη πολύ μικρή. Μά δεν πιστεύω να γελιέμαι, βεβαιώνοντάς σας πως αυτή ή δόξα θα έφτανε για τον André Theuriot, γιατί από τις δικές μου έπιθυμίες κρινω και τις δικές του για μένα λοιπόν, αν κ' άπειρα Μ.τρα μούλαγι να διαλέξω ένα άπ' τα δύο, ή αυτό που σας είπα πρό λίγου, που φαίνεται μικρό ποτήρι, ή το βεβαιότατα πως τόνομα μου θα τ' μεταφέρουνε σέ τρεις τέσσερ γενιές όλοι οι κήρυκες της δόξας, νη, κύριοι, τί θ' άπαντούσε χωρίς να διαλέξω, μην άφελήλατε γι' αυτό καθόλου.

"Ας μπορούσα, για μοναδική και ύπερτατη άνταμοιβή στην άγάπη μου για τη γλώσσα, ν' άπολάβω τη χαρά να βρω έστω και μια φρεν, λέξη με βαθύ νόημα, όρετική έκφραση και λυρικές εικόνες, που θα μπορούσε με στην κληρονομιά αυτής της γλώσσας άρκετο βελιά, ώστε ν' άγνοή ή κόπιας πως μπήκαν άπ' μιν, και άς χαθι τότε ή ύμνηση της μάταιης αυτής σκέψς που ήταν τόνομα μου φάναι μονάχα ή ποή μου όσο ζή ή φυλή μας να ζή πάντα κι αυτή στα χείλια της, στην βασιλία της, και να γίνη σερκ μεσά στην όποια θα προσκολλησω κι ή 'άθανάτισα γι' αυτή έναν άπ' τους πολλούς πνλμούς της: καρδιάς μου.

Σμύρνη.

(Μετάρραση Κας Ε. ΕΛΕΥΘΕΡΙΔΗ)

ΟΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

— Στο γράμμα του κ. Κλεμάν που δημοσιεύτηκε στο 334 φύλλο του 'Νουμά» πρέπει να διορθώθι το ύποκειμενικοποίησης (σελ. 2, στήλ. 3, άράδα 32) πλάνηκαιμενικοποίησης και το 'Τούτη ή ιστορία» (σελ. 2 στήλ. 3, άράδα 40) σέ ατουτό το πρόσκορονμα» (ce recit).

— Από το 'Ηράκλειο της Κρήτης, ένας κακοαναθρεμένος, καθώς ύπογράφεται, μάς έστειλε δύο έπιγράμματα για ένα αχμικό σδορά και γλυκόλαστο. "Ιού τα:

Πώς σούκαμε ή λαδομποριά τέτιο μασκαρλήνη και βρήκες αίμοσφαίρια στού Λαζανά τη δίκη;

Μή σούφεις όταν άναλίσς γιατί μπορεί ή βρώμα να σού μυρίσι, ήμε, το ζαχαρέσιο πτόμα.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Γ. Καν στην Πόλη, σ'Ο Δουδα κ' έχει 3 1)2 φρ. για να σούβει συστημένος μαζί με άλλο το βιβλίο.—Στο Βασιλάκη. "Εξοχο, μά όχι για όλους. Ψέματα;—Στον Παραιοτή. Το καινούριο έπιγράμμα που μάς έστειλες για τον

Καρμύριο παρόντο

με τη θλιμένη όψη

δεν το κυπώνουμε. Είναι πολύ εκληρό.—κ. Τσ. Κλ. "Εξοχο. Θα μπει πρώτο πρώτο στο φύλλο της άλλης Κεριακής.—κ. "Ηλ. Στ. Χαρήκαμε για ό,τι μάς γράψες. Το τραγούδι του Περ. στο άλλο φύλλο.—Στο Σεβνταλή. "Ο Παναγιώτατος στο άλλο φύλλο.